

ТОВ «ІНФО САПІЕНС»

01133, Київ, б-р Лесі Українки 34

Код ЄДРПОУ 42436094

+38066 410 5763

info@sapiens.com.ua

www.sapiens.com.ua

LLC «INFO SAPIENS»

01133, Kyiv, 34 Lesi Ukrainky Blvd.

Registered in Ukraine 42436094

+38066 410 5763

info@sapiens.com.ua

www.sapiens.com.ua

29 квітня 2022 року

Контактна особа:

Інна Волосевич

inna.volosevych@sapiens.com.ua

Українці та росіяни відправили «телеграми» один одному: українці просять схаменутися, а росіяни «співчують». При цьому соромно лише 12% росіян.

10-14 квітня компанія Info Sapiens провела опитування у рамках всеукраїнського національно репрезентативного опитування Омнібус, а ExtremeScan провела аналогічне опитування «Хроніки» в РФ: українцям та росіянам запропонували написати телеграми один одному.

У телеграмах українців 24% висловлювали гнів і зневагу, а 74% – закликали схаменутися. У 46% телеграм росіян були слова підтримки, що є аномальним у ситуації війни між двома нашими країнами, але аж ніяк не дивним у контексті пропаганди «визволення українців від бандерівців та нацистів». Популярним закликом у російських телеграмах було слово «держитесь», яке по іронії відповідає мему Д. Медведєва¹.

На жаль, у частині цих 46% телеграм із загальними словами підтримки малася на увазі саме російська пропаганда: *«придет время и вы поймете, почему так было нужно, держитесь, мы с вами, мы скоро к вам придем и спасем».*

Проте, на підставі перетину з іншими даними дослідження, приблизно у третини населення РФ підтримка українців є щирою: *«Держитесь. Не все русские поддерживают эту операцию. Есть русские на вашей стороне».*

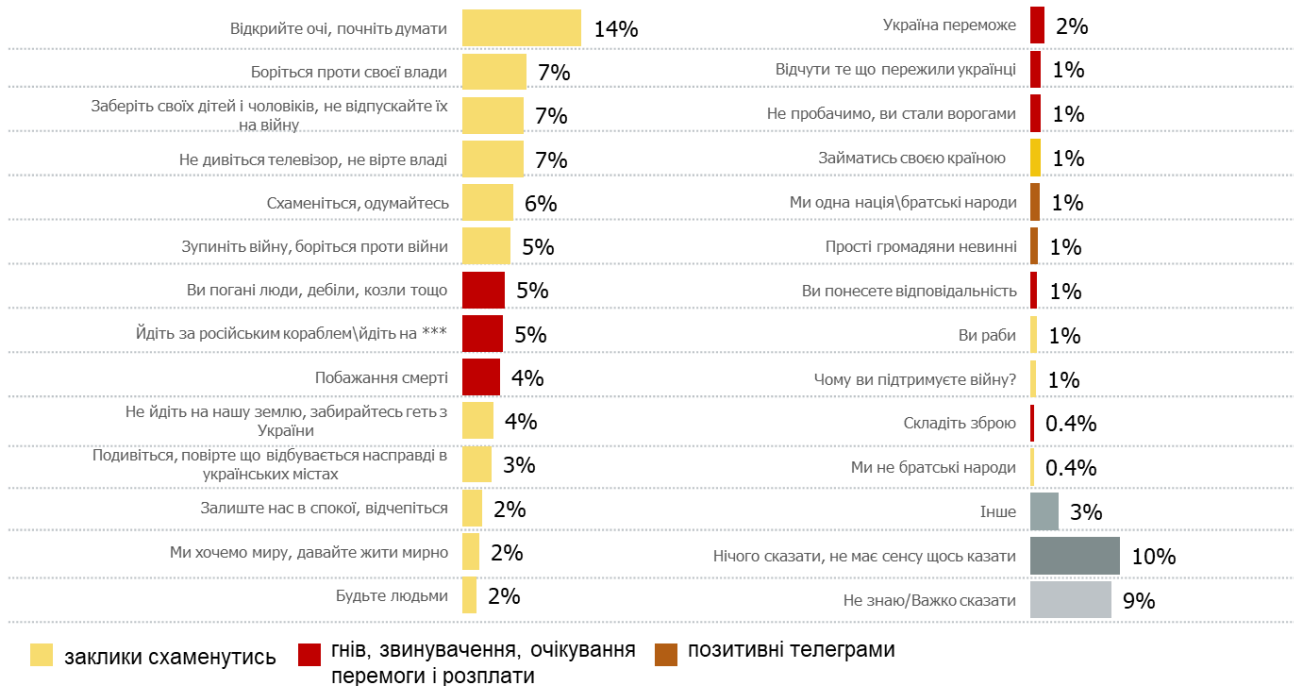
Телеграми

Найпоширеніша телеграма українців – **«відкрийте очі, почніть думати»** (14%). Телеграми подібного змісту, які були умовно об'єднані в кластер **«заклики схаменутися»**, склали **74%** усіх телеграм українців² і лише у 24% висловлювався гнів. Лише 2% українців надіслали би позитивні телеграми: 1% досі вважають наші народи братніми, а ще 1% заявили, що прості росіяни не винні. Загалом 10% українців сказали, що з росіянами говорити марно, бо це не має сенсу, а 9% не знали, що сказати.

¹ У відповідь на скаргу кримської пенсіонерки на низьку пенсію Д. Медведєв сказав, що грошей немає, але «Ви держитесь здесь, вам всего доброго, хорошего настроения и здоровья!»

² Мається на увазі, що відсоток пораховано від змістовних відповідей (таких 81%), а не від всіх респондентів.

Українці: Якби у Вас була можливість відправити коротку телеграму простим громадянам Росії (не владі і не військовим), що б Ви написали?

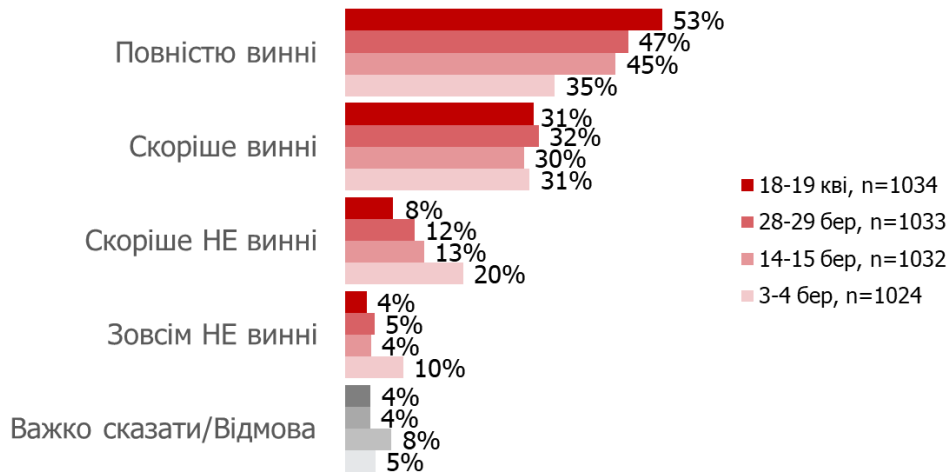

Такий низький відсоток гнівних телеграм не означає, що українці не звинувачують простих росіян – за даними іншого опитування Info Sapiens, **84% українців вважають росіян винними.**

«З кожним днем війни українці дедалі більше делегують відповідальність за воєнні дії не лише російській владі, а й усім громадянам Росії. Це природно для України, де люди почуваються суб'єктом рішень у країні, – вважає Інна Волосевич, заступниця директора Info Sapiens. – Тому замість того висловлювати свій гнів (опитування відбувалося після оприлюднення фактів звірств у Київській області), українці намагаються достукатися до росіян. Це значною мірою марно – 36% росіян стверджують, що не можуть впливати навіть на своє життя, не кажучи вже про рішення путіна, яким або сліпо вірять, або нічого не можуть протиставити.

Зокрема й російські експерти стверджують, що достукатися до росіян можна лише економічними наслідками війни та особистими втратами, а не логікою чи доказами звірств. Навіть якщо проривається об'єктивна інформація, вона сприймається через призму пропагандистських установок і тому не працює. Але мені здається, це все одно варто намагатися робити, і мене тішить, що українці зберігають людяність, незважаючи на геноцид, що твориться проти них».

Українці: Наскільки, на Вашу думку, винні прості росіяни у вторгненні в Україну?*

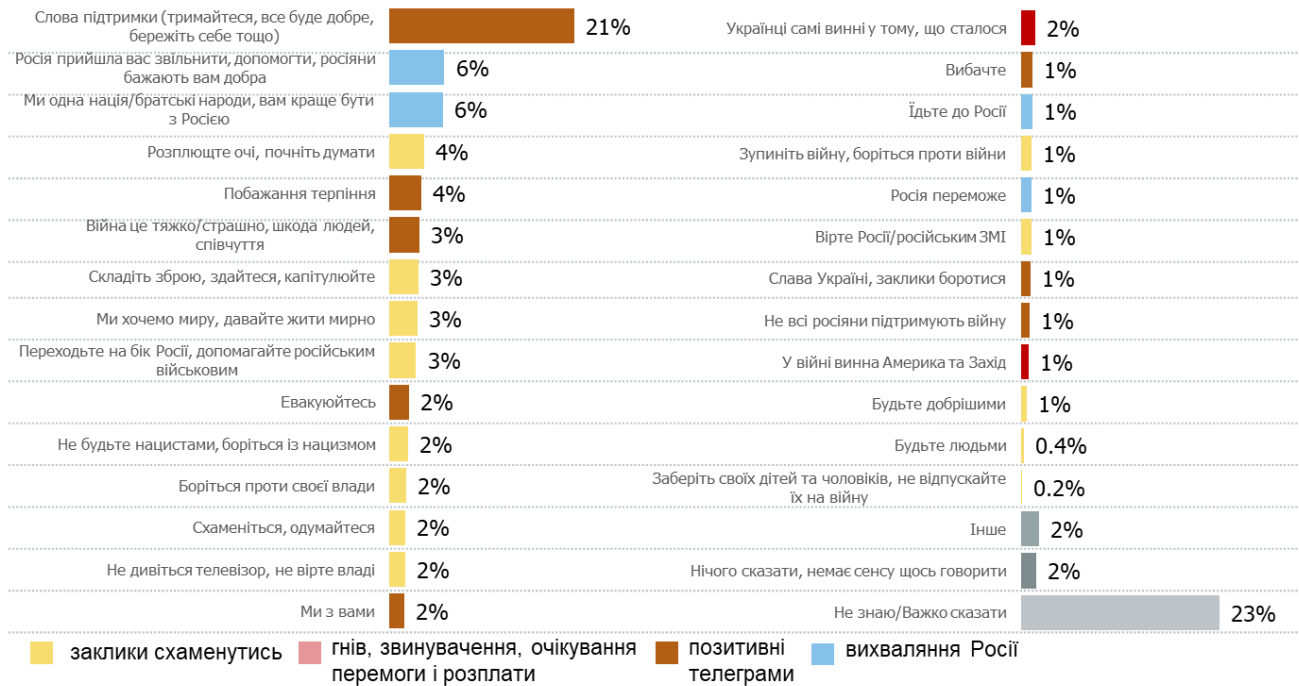

*Березень-квітень 2022. Національно репрезентативні опитування Info Sapiens методом телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютера (CATI) на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів в Україні, 4 хвили

Щодо росіян, то 23% **не змогли сформулювати телеграму**, що, на думку авторів дослідження, свідчить про невпевненість населення в тому, що «их дело правое». **46% телеграм містили слова підтримки** – в цю категорію ми кодували тільки ті телеграми, які не мали пропагандистських гасел, як-от: «держитесь, друзья, и помогите освободить свою же землю от фашизма», «держитесь, крепитесь, победа будет за нами», «держитесь, родные. Победа за нами», «держитесь, мы скоро придем, мы всех спасем», «своих не слушайте, держитесь нас, не пропадете, мы вас никогда и нигде не обижали», «не делайте из русских врагов, мы соседи, с соседями нужно жить дружно», «нацисты ублюдки, путин хороший, а вы крепитесь мы вас поддержим и защитим», «Держитесь! Мы скоро победим и освободим народ от тиранов, фашистов и американских, французских президентов и всей продажной власти Евросоюза». Такі «слова підтримки» кодувалися не в кластер «позитивні телеграми», а у кластери «заклики одуматися» чи «вихваляння Росії».

При цьому, за оцінками авторів дослідження, у частині цих 46% слів підтримки без конкретизації малася на увазі саме підтримка боротьби проти української влади. Реальну ж підтримку, без наміру «звільнити», висловлюють не більше третини населення.

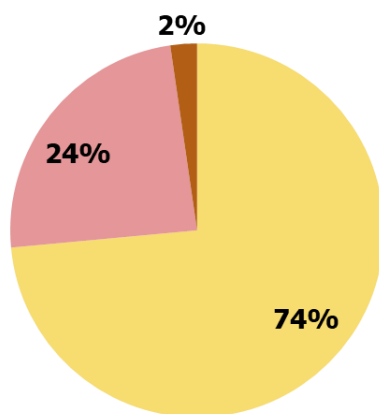
Росіяни: Якби у Вас була можливість відправити коротку телеграму простим громадянам України (не владі і не військовим), що б Ви написали?

Якби у Вас була можливість відправити коротку телеграму простим ... (не владі і не військовим), що б Ви написали?

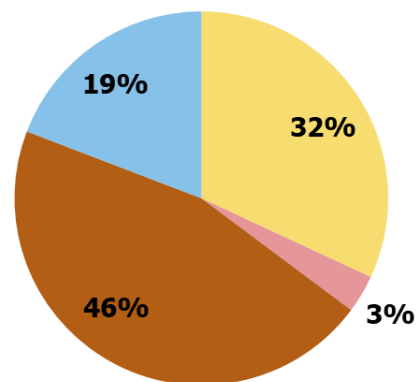
% висловлювань

..росіянам

- Заклики схаменутись
- Гнів, звинувачення, очікування перемоги і розплати
- Позитивні телеграми

..українцям

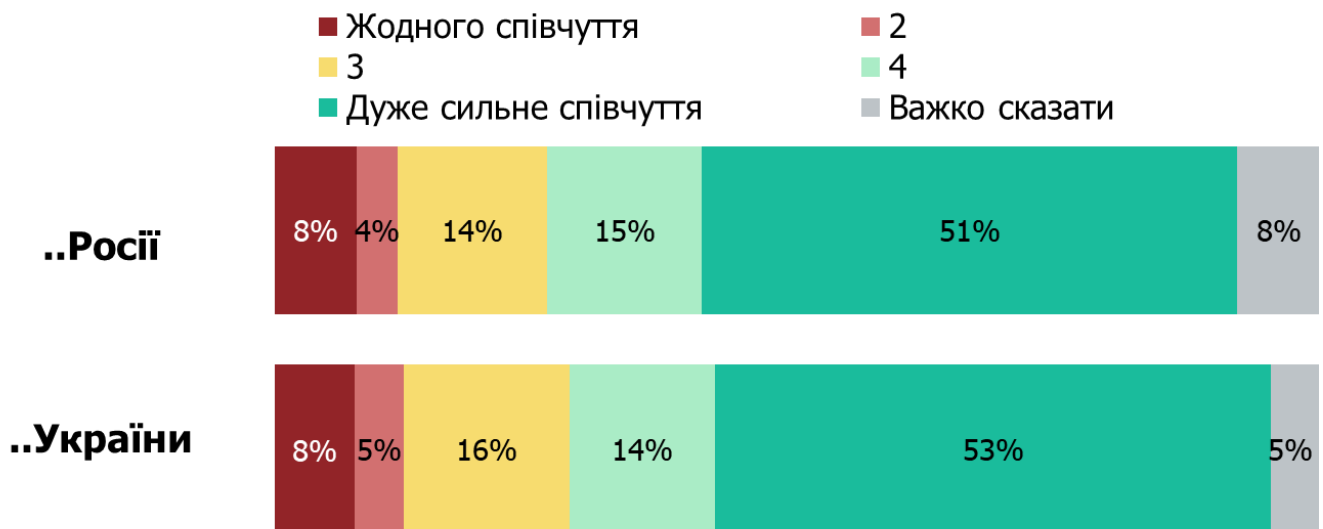

- Заклики схаменутись
- Гнів, звинувачення, очікування перемоги і розплати
- Позитивні телеграми
- Вихваляння Росії

Почуття росіян щодо війни

69% росіян співчують українцям, а 66% – росіянам, при тому, що перших вбивають і мордують, а другі лише зазнають економічних труднощів.

Росіяни: Наскільки сильне співчуття у вас викликають прості громадяни ...? Оцініть від 1 до 5, де 1 – жодного співчуття, а 5 – дуже сильне співчуття.

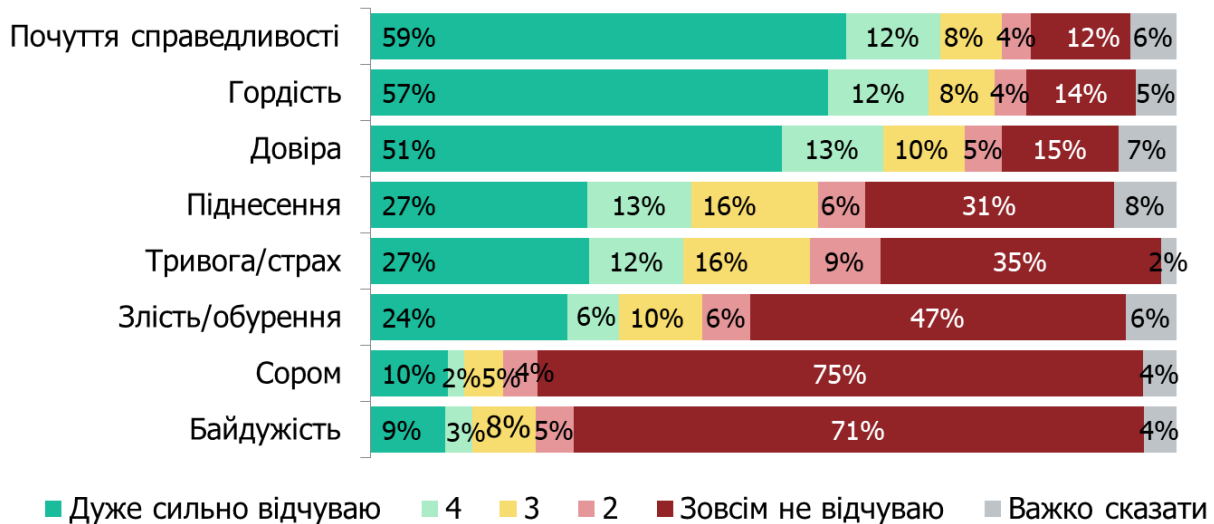

71% росіян мають відчуття справедливості щодо «воєнної операції»³, 69% відчувають гордість, 64% – довіру, але лише **40% відчувають піднесення, тож, мабуть, все ж таки десь у підсвідомості більшості криється підозра, що щось тут не так.**

Тільки 12% респондентів відчувають сором, їх відносно небагато, але їхній голос почули у РФ – саме тому вираз «мені не соромно» став популярним мемом, наперекір виступам людей, що протестують проти «воєнної операції». 75% респондентів у Росії не відчувають сорому, але мотивація їх не однакова. Є певна частка людей, які не відчувають сорому не тому, що підтримують війну, а тому, що завжди займали позицію підтримки України.

³ Тут треба враховувати, що 4 березня було прийнято закон про кримінальну відповідальність за дискредитацію збройних сил РФ. Разом з тим нижче ми побачимо, що респондентам було запропоновано не відповідати на питання про підтримку «спецоперації», але все ж 66% обрали підтримку.

Росіяни: Які почуття ви відчуваєте зараз щодо «воєнної операції» в Україні? Оцініть за 5-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відчуваю, а 5 – дуже сильно відчуваю.

Питання про підтримку «спецоперації»

66% росіян підтримують «спецоперацію». Респондентам зачитували варіант «не хочу відповідати на це питання», куди відходять 12-13%, тому цей показник ближчий до реальності, ніж те, що показують державні полстери в Росії.

Росіяни: Скажіть, будь ласка, ви підтримуєте, не підтримуєте військову операцію Росії на території України, важко однозначно відповісти чи не хочете відповідати на це питання?

Росіяни про ставлення українців до Росії

Схоже, більшість росіян не мають уявлення про ставлення українців до них: у відповідь на запитання «чому українці біжать до ЄС, а не у РФ?» 37% сказали, що українські військові не пускають своїх співгромадян у РФ, 25% – що умови в ЄС кращі, а 16% – що немає змоги дістатися. **Тільки 36% сказали, що українці вважають РФ ворогом**, а 16% – що бояться переслідувань у РФ (загалом 45% сказали, що з РФ у українців щось не так, тобто обрали один із цих варіантів або обидва).

У попередніх вимірюваннях ExtremeScan росіянам ставили питання про те, як українці ставляться до російських військ, і 30% респондентів вважають, що дружньо. І ще у середині березня 15% думали, що воєнні дії ведуться лише на території Донбасу.

Все це підтверджує не так слабку поінформованість громадян у Росії, як синдром тунельного сприйняття, коли люди чують тільки те, що їм комфортно чути.

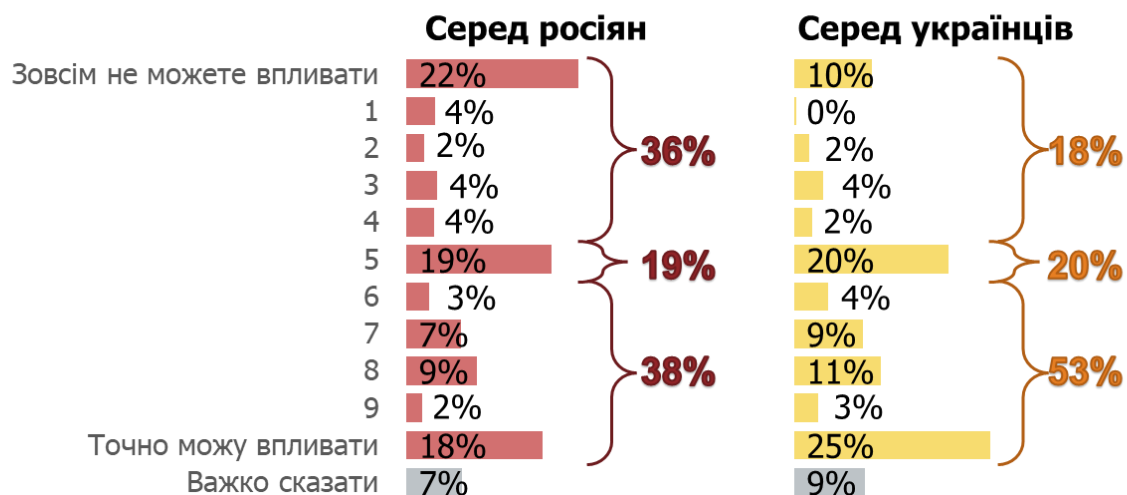
Росіяни: Як ви вважаєте, чому українці біжать переважно до країн Євросоюзу, а не до Росії?

Суб'єктність росіян

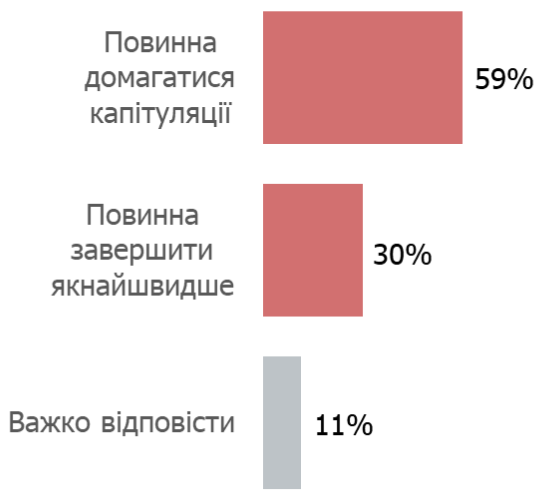
22% росіян вважають, що зовсім не можуть впливати на власне життя – серед українців таких 10% і для нас така відповідь на цей час була б природнішою, бо ми не можемо впливати на задуми та дії Росії. Загалом 36% росіян оцінили власний вплив на своє життя на 1-4 за 10-бальною шкалою, серед українців таких 18%. Оцінки 5-10 поставили 38% та 53%, відповідно.

У житті нашої країни відбуваються історичні події, що стосуються кожного громадянина. У цих обставинах якою мірою ви можете впливати на своє життя. Оцініть від 0 до 10, де 0 зовсім не можете впливати, 10 точно може впливати.

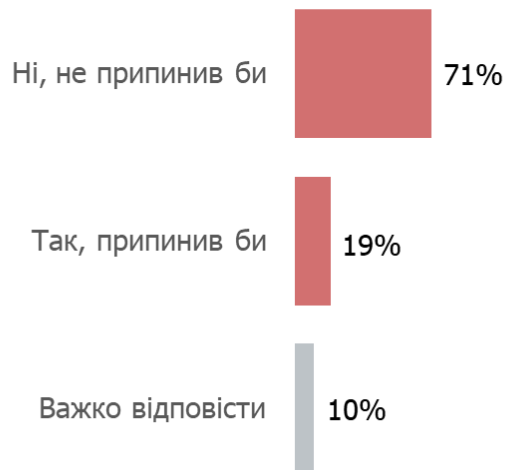

На думку дослідників, брак суб'єктності росіян чітко проявляється у відповідях на питання «чи повинна РФ завершити воєнну операцію якнайшвидше» і «якби подальший розвиток воєнної операції залежав особисто від вас, чи ви припинили б операцію просто зараз?»: на перше запитання ствердно відповіли 30%, а на друге – лише 19%. Тобто **третина росіян, які вважають, що війну треба зупинити, не готові її припинити самі**, бо бояться особистої відповідальності – а раптом «не все так однозначно».

Росіяни: Як ви вважаєте, Росія має домогтися капітуляції української армії чи має завершити військову операцію якнайшвидше незалежно від капітуляції української армії?

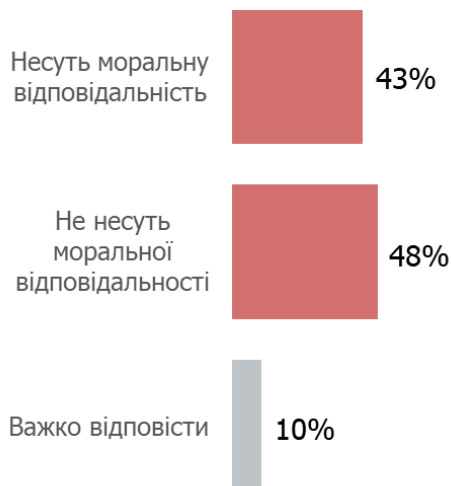

Росіяни: Якби подальший розвиток військової операції залежав особисто від вас, чи ви припинили б чи не припинили операцію прямо зараз?

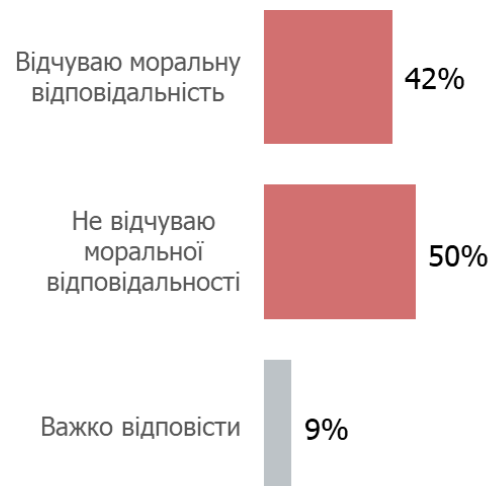

При цьому, **42% росіян відчувають моральну відповідальність за «спецоперацію»** – і цю відповідальність частіше відчувають ті, хто її не підтримує, хоча логічніше було б навпаки.

Росіяни: Як ви вважаєте, прості російські громадяни несуть чи не несуть моральної відповідальності за військову операцію в Україні?

Росіяни: А ви особисто відчуваєте чи не відчуваєте моральної відповідальності за військову операцію в Україні?

На думку О. Конєвої із ExtremeScan, це і є основна різниця між двома народами – росіяни налаштовані на підпорядкування, патерналізм знімає відповідальність за прийняття рішень, робить сприйняття навіть поточної історичної ситуації більш вичікувальним та розслабленим. Анархізм українців призводить до критичного сприйняття дій влади, непередбачуваності громадян і при цьому до неймовірної згуртованості у моменти спільних випробувань та щирої спонтанної консолідації «під одним прапором» (за даними Info Sapiens, президентський рейтинг В. Зеленського зріс із 26% серед тих, хто визначився з вибором, у лютому перед війною до 82% у воєнному квітні 2022).). Таким чином, у нашому паралельному дослідженні позначилося протистояння менталітетів та мотивацій двох воюючих сторін.

Інформація про дослідження

Вибірка Омнібусу Info Sapiens складає 1000 респондентів, вибірка ExtremeScan – 1613 респондентів. Опитування проводилося методом CATI (телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера, computer-assisted telephone interviews) на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів. Вибірка репрезентативна для населення України віком 16 років і старше за статтю, віком, розміром населеного пункту та регіоном проживання. З дослідження вилучена Автономна Республіка Крим та м. Севастополь, а у Донецькій та Луганській області опитування проводилося тільки на територіях, що контролюються Україною. Також опитування не охоплює українців, що виїхали за кордон, і мешканців окупованих населених пунктів, де немає зв'язку.

Вибірка опитування «Хроніки» ExtremeScan репрезентативна для населення РФ у віці 18 років і старше за статтю, віком, розміром населеного пункту та регіоном проживання. Опитування проводила група незалежних російських соціологів, які не підтримують війну.

Максимальна теоретична похибка для України не перевищує 3,1%, для РФ – 2,4%. Опитування в Україні проводилося 10-14 квітня 2022 року, в РФ – 13-18 квітня.

«Телеграми» публікуються окремим файлом.

Про Info Sapiens

Дослідницька агенція Info Sapiens спеціалізується на проведенні досліджень громадської думки, поведінкових замірах та аналізі даних із вторинних джерел. Компанія дотримується всіх дослідницьких стандартів ESOMAR.

Більше інформації про компанію та її діяльність можна знайти [на сайті](#) або сторінці компанії у [Facebook](#).

Про ExtremeScan

ExtremeScan — це некомерційна недержавна міжнародна співпраця незалежних дослідників і вчених з метою інформування спільноти про проблеми, погляди і тенденції в регіоні. Ми проводимо і акумулюємо дослідження суспільної думки в Росії, Україні і Білорусі, щоб надати об'єктивні і незалежні дані про настрої населення в цих і потенційно в інших країнах, охоплених кризою, що загострюється. Контактна особа – Олена Конєва, contact@extremescan.eu.